

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokrva“ Nar. Pod.

— Uredništvo i odpravništvo nalazi se: **CORSIA STADION N. 12.** —

Nepodpisani se dopisi ne štampaju. Pripremljena se štampa štampaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 novč., za svaki redak više 5 novč.; il u slučaju opetovanja uz pogodbe se upravljom. Novel. se štampa poštom sa plaćanjem (kasne poštalo) ima, prezima i najbližu poštu valja točno označiti. Komu list ne dodje na vrijeme, neka to javi odpravništvo u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“. Dopisi se ne vraćaju ako se ne štampaju. — „NAŠA SLOGA“ izlazi svakog četvrtka i 11 cietlom arku. Novci i pisma šalju se na uredništvo ili odpravništvo. — Predplata a poštarinom stoje 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno fr. 2,50 na za pol godinu. Izvan carvine više poštarina. Na malo 1 br. 5 novč.

Što valja podučavati u pučkoj školi?

I.

Kada' zidar čuje razgovarati se, gdje ima dobra kamena za ovaj ili onaj posao ili koje je vrste drvo najviše za grad, on si tu stvar dobro zapamti i neko je tako lahko zaboraviti. Ista tako bačvar, kovač, postolar i svaki zanatnik ili artizan najlakše zapamti stvari, koje se tiču njegova posla i o njih najpravo razmišlja i razgovara, a za druge malo se skrbi.

Kako su svakim poslom, tako je i sa školom. Učitelji i svi, koji se bave odgojanjem i podučavanjem djece, razmišljaju od mladosti do starosti, koje stvari je najkorisnije naučiti djecu i kojim se u načinom najlakše i najbolje iste nauči. Izkusni stariji učitelji napišu svoje misli u knjige ili novine, mladji to čitaju i polag toga se ravnaju. I na hrvatskom jeziku imade mnogo knjigah i novinah, koje pišu o školskih stvarih, a čitaju jih većinom oni, koji se školom bave. U »Našoj Slogi« nepišu se takove stvari, jer je to novina za seljake. Nu naš narod u Istri imade mnogo neprijateljah, koji na svo načino nastoje, da bude nauk i glup, a ovi neprijatelji znadu često kmetu tako zavesti, da se sam bori proti školi, koja djecu prosvjetljuje, a pita takovu, koja jih drži u tmini i nepruža nikakove koristi. Neprijatelji naroda izrali su tu svoju igru od sada samo Učki na zapadu, a ove godine preneshu su svoje nepoštuno djelo i u Kastavšćinu. Kad smo slušali nekoje zavedonike u Kastavšćini, kako ti oni propisuju što i kako ima se u školi raditi, morali bismo se biti od srca smijati njihovim bedaštoćam, al kao rođjene Kastavce zeblo nas pri sreću, što se ti ljudi daju tako zasliepiti. Za »veladek« po nutarnjoj Istri i za neke »šprletoke« u Kastavšćini, koje nepoznaju nikakova razloga, nego trube i pile ono, što su si jednom u glavu zabili, za takove nikada ne bismo umočili pera, jer: »gornji ostla na most, a on neće nego pod most«.

Ali imade i kod nas ljudih razumnih i pametnih, koji, buduće se nisu nikad školom bavili, posve krivo misle o tom što se ima u školi učiti. Kad bi njim uzimmo došao kakav učitelj i rekao: ja ću vam djecu učiti hrvatski, talijanski, njemački, francuski, oni bi ga veselo primili, a neznaju, da bi se o djeci, koji bi svršila takovu školu, moglo reći: *Martin u školu Martin iz škole.* Za ljude, koji znadu razmišljati, odlučili smo napisati dvie tri rieči o tom, koje je znanje našemu kmetu najpotrebitije i najkorisnije. Pri tom obazirat ćemo se na misli najučenijih muževah od škole, na školski zakon, a osobito paško na kmetaski život.

zakon, a osobito paško na kmetaski život.

Kad bi nam tko izručio samo jedno jedino dieto u nauk, pa kad bismo bili prorokom i unapried potanko znali u kakovih će okolnostih to dieto sve do smrti živjeti, učili bi ga one stvari, koje će mu trebati, a ono, što mu neće trebati, propustili bi; ali uz sav prorokski duh morali bi razmišljati, je li dovoljno vremena, da dieto ovo ili ono nauči. Svaki nauk valja dotjerati do nekakvog kraja. Ali: »mrtvoga nebudu, mladioga nesudite« Nemoguće je unapried znati u kakovih će okolnostih dieto do svoje smrti živjeti, a toga je i mučan posao samo kod jednoga jedinoga djeteta odlučiti, u čem ga valja podučavati, a u čem ne.

Kad je već mučno odlučiti, što ćeš učiti jedno dieto. Što je onda sa cietlom školom, gdje je 100, 200, 300 djece, od kojih će jedno more mlatići, drugomu će rabiti motika i hrasnica, trećemu žilo, četvrtomu zidarska žlica, peti će biti svećenik, šesti sudac itd. Svaki od tih imati će u svom stališu obavljati drugačije poslove i u tih poslovih potrebu drugačijeg znanja, a ipak učitelj nemože svakoga posebiće učiti.

Što valja dakle činiti?

Treba prije svega promatrati čim se veći dio puča, gdje je škola bavi i prema tomu se ravnati. Nobi bilo razhorito učiti stvar, koja će samo jednomu biti potrebna, a propustiti drugu, koja bi stotinam koristila. *Valja zatim razsuditi — kako smo već spomenuli, zašto su djeca zriela, a zašto nisu, i razsuditi, hoće li vremena doći za neku stvar ili ne.*

Da preglednije razložimo znanje i umjenje, koje valja djeci podati, razdijelit ćemo sve te stvari na četiri diela, i to:

1. nauk vjere,
2. čitanje i pisanje,
3. računstvo,
4. ostale stvari.

I. Nauk vjere.

Svakim danom imamo žalibože i previše prilike vidjeti i slušati, što su sve kadri počiniti ljudi, koji ne vjeruju u Boga, u Njegovu pravednost, u neumrlost duše, u nagrađu i pedepsu posle smrti. Gdje ljudi u sve to novjeruju, tu su krađe, prevare, razbojništva i sva moguća zla, stvari svaganjanje. Nije čovjeka pod nobom, svako nebi od potrebe bilo, da znado poglavite istine svete vjere. Neka ti dieto nezna, gdje je Pariz, London, Beč, pa makar i Trst, neka nezna kako se zove njegov car i carica, neka nezna koje su životinje škodna i korisne, neka nezna čitati ni pisati hrvatski, talijanski nit njemački, ali

neka znada, da je Bog na nebu, koj dobro nagradjuje a zlo pedepsa, ta neka znade, što je dobro što je zlo i neka se privadi činiti dobro a bježati zlo, iz takova će dieteta postati čovjek, koj će možda mnogo trpiti rad svoga neznanja, al će biti to čovjek vriedan i čistit, koj neće biti drugim na breme, a posle smrti primiti će plaću za svoje trpljenje na ovom svijetu. Nauk vjere je polag toga prvi u školi, a mnogo je stvarih sveta vjere, koje valja djecu naučiti. (Nastavit će se).

Skupščina

„Bratovščine hrv. ljudih u Istri“.

(Obdržavana u Kastvu dne 6. t. m.)

(Konaq.)

Nikom položenih računah po g. blačujilku, prešlo se na izbor novog odbora. Narodni zastupnik g. Laginja zamolv rieč, prošori po prihiti ovako:

Slavna skupščino! Imademo u svojoj sredini vriedna muža, koji već mnogo godina radi na korist crkve i naroda; muža, koji je sve do letos boravio odaljen od rodnog si kraja, nu ipak njegovu plemenito arec uvijek je vjerno kucalo za naš narod, uvijek mu bio prijateljem. branteljem i tješiteljom a u novije doba, odkud se došlo među nas, radi neumorno oko njegove prosvjete i napredka. Taj muž je prečastni g. Ante Turak, župnik-dekan u Kastvu, koji će zalsto dostojno zamieniti bivše naše predjednikle i kojega vam gospodo, za takova predjedlem.

Predlog g. Laginje bijaše uz živo odobravanje jednoglasno poprmljen.

Na to stupi na poziv g. podpradejelnika u sredinu odboru g. Turak te se toplimi riečmi u poduljem govoru zahvali na tollkom — kako on reče — nezasišnom povjerenju; iztakne koli je to za njega častno a ujedno i teško breme, nu obeća nastojati svimi silami, da predsjedniškim dužnostim točno zadovolji; obrazloži kojiml će se sredstvi k postignuću cilja družtva služiti, izreče nadu, da će ga g. g. odborci i ostali članovi družtva što izdašnije podupirati te zaključi sa uzklikom: *Bog uspori našu svetu stvar!* Skupščina se odazove sa burnim »živio!«

Zatim se prešlo na izbor odbora. G. M. Mandić predlaže, pošto je sadašnjaj odbor svojoj dužnosti podpunoma odgovorio, pošto većinom isti muževi rade kroz više godinah vrlo uspješno za naše družtvo i pošto su to muževi, kojim leži na srcu »Bratovščina«, da si skupščina »per acclamationem« potvrdi stari odbor. Skupščina poprml. jednoglasno taj predlog ključ: *Živo dobor!* Na predlog g. Laginje bijaše potvrđeni stari cenzuralni odbor.

G. Laginja predlaže nadalje, da se za novce, koji leže u riečkoj štedionici nabave obveznice ili razteretnice, koje nose bolje interese, što bijaše od skupščine poprmljeno. Nadalje preporučil isti govornik, da se i mi polag one: »tko kuca tomu se i otvara i tko prosti taj nosi« obratimo na visoku vladu, da bi nam se dala tangenta

od dobrotvornih lutrijah pošto je i naše družtvo dobrotvorno. Na sličnu molbu — nastavi govornik — od prošle godine nije nam se odgovorilo, nu to nas neima prestrašiti, već mi kucamo i nadalje, obratimo se na Njegov Veličanstvo predstavkom ili molbom, a Ono se neće zalsto našoj pravdnoj molbi oglušiti.

Skupščina prihvatil i taj predlog. G. podpradejelnik Splendić predlaže, da se dieto štampati u »Našoj Slogi« a možda i u posebnoj knjižici desetgodinji rad »Bratovščine« na što je pristala skupščina uz dodatka g. Mandića, da se tomu izvlaču i pravila »Bratovščine« pridaju, jer su ista mnogim od članovah nepoznata. G. Laginja želi, da bi »Bratovščina« ustanovila dvie stipendije po 50 for. godišnjih za dvojice mladićah, koji bi polazili buduću delavsku školu u Kastvu. »Bratovščina« je — reče — postigla statutom ustanovljenu svotu od 6000 for., a imade nade, da će vriedni kapital i nadalje rasti, da će istu vriedni dobročinitelji i u buduće dobrovoljnimi prinosei podupirati, pa bi bilo vriedno, da se dvie stipendije ustanove i podile dvojici vriednih i marljivih mladićah, koji bi poiporu uživati kroz dvie godine a na koncu prva školske godine morali bi se izkazati dobrimi svjedocima«. Skupščina prisvoji predlog g. Laginje.

G. R. Vlah molil, da bi si odbor pazio na namire, koje šalju pojedini djaci podupirati po družtvo i koje su obično plansne u različitih, nam tudjih jezicah. Predjednik obeća uzeti to u obzir.

Pošto bijaše dnevni red iscrpljen, a novih predlogah nije nitko podnio, zaključil predsjednik glavnu skupščinu, zahvaliv se srdačnim riečmi svim prisutnim članovim i svim dobročiniteljem družtva, i zuželiv jošte jednom, da bi nam družtvo što lepše procvatelo i što bolji plod donelo, čemu se o-luzvaše skupščinari sa burnim: *Živla »Bratovščina«.*

Završujuć ovim izvješće glavne skupščine »Bratovščine«, obraćamo se iznova na sve prijatelje hrvatske sirotinje u Istri, da se je često sjeate, da njoj priteku u pomoć obilnim darovi, da nedopuste, da ju proguta neprijatelj, koji odasvud na nju navaljuje i hoće, da ju uništi. Djelovanje »Bratovščine« je toll plemenito, toll čovjekoljubivo, da ga svaki pravi prijatelj našeg roda svimi silami poduprieti mora. *Pomozi tko može, Bog će mu naplatiti!*

Na večer istog dana sastala se mnogobrojaj članovi »Bratovščine« kod čuše rujna vina te se i tu uz domoljubna govore, uz milozvučne pjesmice sjetili rieču i činom »Bratovščine« *»Naše Sloga«* i drugib plemenitih poihvatih.

DOPISI.

(Nastavak i konac dopisa iz dolje Istre).

Mi na to tvrdimo, da prvi i glavni uvjet za obstojanje i napredno razvijanje svake države, naroda i — ako hoćete — pojedinih pokrajinah jest: kod odgoja mladeži upliv crkve tražiti, izprošiti, štiti. Neka bude nuzdržano rečeno: Ako imamo ovo dosljedno piskarenje velemožnog pisca smatrati aglacijsom pod krinkom, dovikujemo blačim našim rieči velikog biskupa

